

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakértői véleménye

A szakvélemény címe: Építészeti alkotás tervének jogosulatlan felhasználása

Ügyszám: SZJSZT-22/16

I. A MEGKERESÉS ÉS A TÉNYÁLLÁS

A Törvényszék által összefoglalt, a szakértői vélemény elkészítéséhez szükséges legfontosabb adatok (kiemelés a Törvényszéktől).

A bíróság által tárgyalt perben a felperesek az alperesekkel szemben szerzői jogi és személyiségi jogi igényeket érvényesítenek. Azt állítják, hogy a III. rendű alperes az építész jogelődjük által 1996-ban készített tervek felhasználását jogosulatlanul engedélyezte az I. rendű és II. rendű alpereseknek, akik – mint közös beruházók – ebből következően ugyancsak jogosulatlanul adtak tervekészítésre irányuló megrendelést a IV. rendű alperes részére, melynek eredményeként a IV. rendű alperes részéről eljáró V. rendű alperes tervező jogellenesen használta fel az építész által készített tervekben foglaltakat, a reá jellemző formákat és műszaki megoldásokat, ugyanakkor e jogellenes felhasználás során a szerkezeti felépítést és az anyaghasználatot illetően a tervektől eltért, ezáltal az elkészített mű borturisztikai célú épület kilátótoronnyal és támfallal – nemcsak jogosulatlanul felhasznált tervek alapján valósult meg, hanem ellentétben áll az építész szellemi örökségével és alkotói elveivel is, másrészt, aki arra rátekint, a művet az építész elrontott munkájának nézi.

A felperesek által kihallgatni kért, szakértelemmel rendelkező tanú 2016. május 20. napján tartott tárgyaláson azt vallotta, „én úgy gondolom, hogy az építész tervezési jegyei az épületen megjelennek, pl. a torony és a mögötte lévő centrális tér arányai egyértelműen olyanok, amelyek az építész organikus építészetére voltak jellemzőek”. Emellett a fiatornyok is jellemzőek az építészetére; ezek a kúpos vagy gúla rendszerből kiemelkedő, feltartott kéz formára hasonlító, függőleges élek nélkül határolt kúpos szerkezetek”. A tanú szerint ezek azok a kimondottan az építész építészetére jellemző jegyek, amelyek a kész művön is megjelennek.

Az alperesek a szerzői jogsértést vitatják. Az V. rendű alperes ugyanezen a tárgyaláson, személyes meghallgatása során elmondta, a III. rendű alperestől a az építész által készített építési engedélyezési terv bizonyos elemeit valóban megkapta, a III. rendű alperesnek – mint az I. rendű alperes és a II. rendű alperes megrendelők támogatójának – az volt a kérése, hogy a mű tartalmazzon az építészhez köthető motívumokat. Ennek a kérésnek eleget téve ezeket a motívumokat beépítette a tervbe, de teljesen jóhiszeműen járt el. Amikor viszont később kiderült, a tanú jelentkezése után, hogy a formai elemek támadhatók, azonnal kezdeményezte, hogy a sajtóban töröljék a korábbi (az építészére utaló) nyilatkozatokat, és azt is, hogy ezeket a formai elemeket tüntessék el. A formai változtatásokat ezt követően végrehajtották; az építmény akkor még olyan állapotban volt, hogy ezeket korrigálni is lehetett. A létrehozott mű tehát nem hasonlít az építész tervére; az igaz, hogy az építészhöz köthetőformavilág bizonyos elemei abban megjelennek, de ez nem azt jelenti, hogy hasonlít az általa készített tervre. Az építési engedélyt ennek megfelelően módosították; nem az építész féletervben szereplő, hanem egy másik motívumrendszer jelenik meg a módosított tervben – az a motívumrendszer, amely az építészhöz köthető tervben megjelenik, a kész művön nem látható. A mű egyébként még nem

teljesen befejezett; a kiviteli tervekben szereplő motívumok a kész építményen még nem jelennek meg.

A Szakértő Testület kirendelését a felperesek kérték, a szerzői jogi jogsértés tényének megállapításával összefüggő szakkérdések megválaszolása iránt.

A Törvényszék által feltett, a Szakértő Testület által megválaszolandó szakkérdések:

- T/1.** Melyek azok, az építész által készített tervben foglalt egyéni, eredeti jellegű, a szerző szellemi tevékenységéből fakadó jegyek, amelyek e jellegük alapján szerzői jogi védelem alá esnek?
- T/2.** E jegyek közé tartozik-e a felperesek által állított jellemzők (a torony és a mögötte lévő centrális tér arányai, illetve a fiatornyok)?
- T/3.** Az építész által készített tervben foglalt egyéni, eredeti jellegű, szerzői jogi védelem alá eső jegyek megjelennek-e az V. rendű alperes által készített, végleges (módosított) építési, engedélyezési, illetve végleges (módosított) kiviteli tervekben?
- T/4.** Az építész által készített tervben foglalt egyéni, eredeti jellegű, szerzői jogi védelem alá eső jegyek megjelennek-e az elkészült művön, annak jelenlegi állapotában?
- T/5.** A Szakértő Testület szíveskedjen válaszolni a felek által feltett kérdésekre is, de kizárólag azokra, amelyek a bíróság által feltett kérdésekkel szorosan összefüggenek, illetve amelyek nem jogkérdések (a felperes képviselője által, 2016. július 8. napján benyújtott 38. számú előkészítő iratban feltett 2-7. kérdés, valamint a 8. pontban foglalt második kérdés egyértelműen jogkérdés, az azokra adott választ a bíróság kifejezetten megtiltja)!

Felperesi kérdések

A Szerzői Jogi Testületnek – a korábbiakban már feltett kérdéseink mellett, amelyeket továbbra is fenntartunk – az alábbi, további kérdéseket indítványozzuk feltenni:

- F/1.** Tekintettel arra, hogy I-II. r. alperesek több tervet is engedélyeztettek, amelyeket az építési hatóság jogerősen engedélyezett, mindegyik engedélyezett terv vonatkozásában kérjük megválaszolni, hogy megállapítható-e a tervek azonossága, illetőleg, megállapítható-e a IV-V. r. alperesek mindkét tervdokumentációban felhasználták az építész terveit? Megállapítható-e az, hogy az építész és az I. r. felperes által készített eredeti tervdokumentáció alapján készült el a IV-V. r. alperesek által készített első tervdokumentáció, különös tekintettel arra, hogy maga a dokumentáció is tartalmazza (építész műszaki leírás 6. bekezdés) az alábbiakat: „Az épület az építész hagyatékát, és másutt meg nem épült munkáját idézi meg, az adott funkcióhoz igazítva”?

Megállapítható-e az, hogy a módosított tervdokumentáció a módosítások ellenére ugyanúgy az I. r. felperes által készített eredeti engedélyezési terv felhasználásának és átdolgozásának minősül, különös tekintettel arra, hogy az ehhez az engedélyezési tervhez tartozó módosított építész műszaki leírás a következőket tartalmazza: „A fenti módosítások minimális szerkezeti változást okoznak a torony acélszerkezetében. Az alépítmények változatlanok maradnak (az alapozás és a kiállító tér vasbeton tartószerkezete már elkészült eredeti jogerős engedélyezési tervek alapján). ... A

homlokzati megjelenés is minimálisan változik... A módosítások nem érintik sem a beépített alapterületet, sem a belső elrendezést...”?

- F/2.** Megvalósul-e a szerzői jogsértés (jogosulatlan felhasználás, illetve átdolgozás) abban az esetben, ha az ilyen módon készített tervdokumentációt az építési hatósági engedélyezési eljárásban felhasználják, az építési hatóság a beadott dokumentáció alapján a jogerős építési engedélyt megadja, majd utóbb nem ezt a tervdokumentációt valósítják meg, hanem az engedélyesek – a lényegi elemeket megtartva – annak módosítását kérik, és a módosított terveket engedélyeztetik, és az épületet a módosított engedély alapján építik meg?
- F/3.** Megvalósul-e a jogsértés, ha az 1996-ban, az akkori építési szabályoknak megfelelő engedélyezési tervet 2014-ben, illetve 2015-ben a hatályos építési szabályoknak megfelelően korszerűsítve használják fel, illetve dolgozzák át? Ennek a kérdésnek azért van jelentősége, mert a III. r. alperesi védekezés szerint azért nem követhettek el jogsértést az alperesek, mert az I. r. felperes által készített eredeti engedélyezési tervek nem felelnek meg a 2014. és 2015. évi jogszabályoknak, alkalmatlanok voltak a felhasználásra és az átdolgozásra.
- F/4.** Megvalósul-e a jogsértés, ha a jogtulajdonos engedélye nélkül pályáznak az engedély nélkül felhasznált és átdolgozott művel a LEADER pályázaton?
- F/5.** Jogsértést jelent-e az építész nevének engedély nélküli felhasználása az építési hatósági engedélyeztetési eljárás során?
- F/6.** Jogsértést jelent-e az építész nevének engedély nélküli felhasználása a LEADER pályázat során?
- F/7.** Megállapítható-e az ügyben fentiekben nevesítetteken kívül további szerzői jogi jogsértés, és, ha igen, akkor az konkrétan mi?
- F/8.** Megállapítható-e a IV-V. r. alperesek által készített bármelyik tervdokumentáció egyéni, eredeti jellege; ha igen, akkor mely részében? Ha jogosulatlan átdolgozás eredményeként jött létre az építészeti alkotás, akkor megállapítható-e a szerzőtársi viszony; ha igen, akkor milyen arányban?
- F/9.** Amennyiben a Szerzői Jogi Szakértő Testület szükségesnek tartja, kérdés nélkül is tegye meg a további észrevételeit!

A felperes által a 21. sz- beadványban (sorszám nélkül) feltett kérdései

- F/10.** Megállapítható-e a tervek azonossága, illetőleg megállapítható-e, hogy a IV.-V. r. alperesek a borzókilátó tervezése során felhasználták az építész terveit?
- F/11.** Alkalmas-e a tervek alapján megvalósult épület az építész szakmai jó hírnevének sérelmére, hiheti-e azt az épületre néző átlagember, hogy az egy rosszul sikerült, az építészhez köthetőmű?
- F/12.** Melyek azok a változtatások, amelyek az eredeti mű tervezési célkitűzései lényegesmegváltoztatásának minősülnek? E körben az SZJSZT értékelje a funkcionalitás megváltoztatását is.
- F/13.** Az eredeti tervek külsőmegjelenését hogyan befolyásolták az átdolgozások?
- F/14.** Az eredeti tervek és az alperesi engedélyezési-kiviteli és megvalósulási tervek az eredeti tervek átdolgozásának minősülnek?

F/15. Kitől, illetve kiktől lett volna szükséges az alpereseknek felhasználási engedélyt kérni?

I. és II. r. alperesi kérdések

- A/1.** Egy építészeti alkotás különböző részeinek egymáshoz viszonyított aránya minősíthető-e olyan egyedi jellegzetességnek, hogy az szerzői jogi védelmet érdemeljen?
- A/2.** Egy nagy torony mellé elhelyezett 2, ún. fiatorony léte minősíthető-e olyan egyedi jellegzetességnek, hogy az szerzői jogi védelmet érdemeljen?
- A/3.** Egy átlagos szemlélő szempontjából, aki nem ismeri a megvalósult építészeti alkotás megépítésének körülményeit, és a jelenlegi jogvitát - vagyis nem azzal a prekoncepcióval keresi fel a helyszínt, hogy ez „egy elrontott, az építéshez köthető mű” - van-e olyan jellegzetessége a megvalósult épületnek, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a műnek egyáltalán valami köze van az építészhez?
- A/4.** Az építész eredetitervei, és a megvalósult épület összehasonlításának eredményeképpen van-e a megvalósult épületnek olyan jellegzetessége, amelyről egyértelműen megállapítható lenne, hogy az az építész eredeti tervein alapul?

IV. és V. r. alperesi észrevételek (kérdések)

- A/5.** Alapvetőkérdés álláspontunk az, hogy először is azt kell tisztázni, milyen magatartáshoz köthető a szerzői jogsértés, konkrétan az átdolgozás, mint jogsértés vizsgálata.
- A/6.** Értve ez alatt, hogy
- a tervek egyszerű akár általam, mint jogi képviselő által történt otthoni átrajzolása is átdolgozásnak minősül, vagy ennél több kell hozzá,
 - vagy átrajzolást követően azt be kell-e nyújtani engedélyezésre és ez elég-e hozzá,
 - vagy jogerős építési engedélyt kell kapni ezekre a tervekre,
 - vagy kiviteli terveket is meg kell-e rajzolni ahhoz, hogy megvalósuljon a jogsértés,
 - vagy csak akkor valósul-e meg a jogsértés ha az épületet meg is építik.
- A/7.** A kérdés tehát az, hogy melyik fázistól kell vizsgálni a jogsértés tényét?
- A/8.** Tisztázni kell, hogy megvalósult-e jogellenes magatartás és ha megvalósult az miben áll, mi a jogellenes magatartás.
- A/9.** Van-e jelentősége annak, hogy a felperesek által megjelölt az építész nevéhez fűződő tervek, milyen tervezési fázisban voltak és azok közül mi került átadásra a III. r. alperesnek?
- A/10.** Miután a felperesi oldal átdolgozni vélt tervek alapján semmilyen épület nem épült meg mit értünk az alatt, hogy „rosszul sikerült az építészhez köthető mű?”
- A/11.** Egy építészeti mű mikortól lesz és mihez képest lesz rosszul sikerült?

II. A SZAKÉRTŐ TESTÜLET ELJÁRÁSÁNAK JOGSZABÁLYI ALAPJA

A Szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) 101.§ (1) bekezdése alapján szerzői jogi jogvitás ügyben felmerülő szakkérdésekben a bíróságok és más hatóságok

szakvéleményt kérhetnek a Szellemi Tulajdon Nemzeti Hivatala mellett működő szakértő testülettől.

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szervezetéről és működéséről szóló 156/1999. (XI. 3.) Korm. rendelet (a továbbiakban: Kormányrendelet) 1. § (1) bekezdése szerint a Szakértő Testület az Szjt. 101. § (1) és (3) bekezdésében megjelölt ügyekben szakértői véleményt ad bírósági vagy hatósági megkeresés, vagy megbízás alapján. (2) E rendelet alkalmazásában szerzői jogi jogvitás ügy az Szjt.-ben szabályozott szerzői, szomszédos és adatbázis-előállítói jogok érvényesítésével összefüggő bármely jogvita.

A fenti jogszabályok alapján a jelen szakvélemény alapját képező peres ügy szerzői jogi jogvitás ügynek minősül, az eljáró bíróság által feltett kérdések, és a felek által feltett egyes kérdések szakkérdésnek minősülnek, a szakértő testület szakvéleményét a Törvényszék kérte, így a szakértő testület a jelen ügyben eljárhat.

Az R. 8. §-ának (1) bekezdése szerint az eljáró tanács a feltett kérdések és a benyújtott iratok alapján alakítja ki a szakértői véleményt, a tények megállapítására nem végez külön bizonyítást, nem tart helyszíni szemlét és nem idézhető.

Az eljáró tanács rögzíti, hogy az eljáró tanács tagjai a jelen szakvélemény alapjául szolgáló perben részes felekkel összeférhetetlenséget eredményező viszonyban nem állnak, szakértői véleményüket függetlenül, befolyásmentesen alakították ki.

A Törvényszék a megkereséshez csatolta a polgári ügy aktáját, amely tartalmazza a felek eddigi peres előadásait és csatolt okirati bizonyítékait.

Az eljáró tanács előjáróban megjegyzi, hogy az építész által tervezett építészeti alkotás tervrajza 1995-ben, tehát a szerzői jogról szóló 1969. évi III. törvény (a továbbiakban: rSzt.) hatálya alatt keletkezett. Azonban az Szjt. 107. § (1) bekezdése alapján¹ a rSzt. kizárólag a hatálya alatt kötött felhasználási szerződésekre marad továbbra is irányadó, minden más kérdésben az Szjt. rendelkezéseit kell követni, ezért az eljáró tanács a szakvéleményében Szjt.-re hivatkozik.

III. A TANÁCSNAK A TÖRVÉNYSZÉK ÉS A FELEK ÁLTAL FELTETT KÉRDÉSEKRE ADOTT VÁLASZAI

T/1. Melyek azok, az építész által készített tervben foglalt egyéni, eredeti jellegű, a szerző szellemi tevékenységéből fakadó jegyek, amelyek e jellegük alapján szerzői jogi védelem alá esnek?

Az Szjt. 1. § (1) bekezdése szerint a törvény védi az irodalmi, tudományos és művészeti alkotásokat.

(2) Szerzői jogi védelem alá tartozik - függetlenül attól, hogy a törvény megnevezi-e - az irodalom, a tudomány és a művészet minden alkotása. Ilyen alkotásnak minősül különösen: k) az építészeti alkotás és annak terve, valamint az épületegyüttes, illetve a városépítészeti együttes terve.

Az építészeti alkotásokra is vonatkozik az Szjt. 1. §-ának (3) bekezdése, amely egy alkotást a szerző szellemi tevékenységéből fakadó egyéni, eredeti jellege alapján részesíti védelemben. A törvény rögzíti azt is, hogy a védelem nem függ mennyiségi, minőségi, esztétikai jellemzőktől

¹ 107. § (1) E törvény 1999. szeptember 1-jén lép hatályba; rendelkezéseit a hatálybalépését követően megkötött felhasználási szerződésekre kell alkalmazni.

vagy az alkotás színvonalára vonatkozó értékítélettől. A műnek tehát az alkotó saját szellemi alkotásának kell lennie, úgy egyéni jelleg, mint eredetiség szempontjából.

Az SZJSZT több korábbi szakvéleményében vizsgálta az egyéni jelleg és az eredetiség kérdését és rámutatott, hogy az alkotás lényegében akkor *egyéni*, ha az adott körülmények között lehetőség van többféle kifejezési módra, és ezek közül a szerző egyéni módon valósítja meg azok egyikét vagy másikat, és *eredeti*, ha az nem csupán valamely már meglevő alkotás szolgai másolata.

A szerzők lehetőségei műtípusonként eltérőek. Az építészeti alkotások vonatkozásában megállapítható, hogy „a mű formájának egyik feladata a külvilág számára való érzékelhetőség, megjelenés biztosítása és a mű azonosításának lehetővé tétele. Nyilván másként jelentkezik az eredetiség egy tervezőnél, mint egy festőnél. A tervezőnek a fizikai törvények és építészeti előírások szűkebb mozgási teret engednek, mint a képzőművészeti alkotásokat létrehozó szerzőnek.”²

Mindezek alapján az eljáró tanács véleménye szerint az építész által tervezet épület terve nem „újszerűség”, illetve a stílusára jellemző jegyek miatt áll szerzői jogi védelem alatt, hanem azért, mert az adott körülmények között a tervezőnek volt lehetősége (a feladat teret hagyott a választásra) és tehetsége az építészeti gondolatot egyéni, eredeti módon kifejezni. Ez a konkrét, kifejtett forma a szerzői jogi védelem közvetett tárgya.

Ami az építészeti gondolatot illeti, idézzük a művész sorait: *„A templom tornyait ölelő „jegenyék” közül előre néző szemek a fába költözött lélek formái. Ezekből az ablakszemekből árad a harangszó. A tornyok kilengése a szélben a szerkezetek tűrészhatáráig lehetséges, a csúcsonál körülbelül 1,5 méter. A szélben hajladozó jegenyékkal ölelt zengőszemű tornyok áldozatra szólítják fel az élő világot. Ezt célozta a siófoki templom, s a temesvári, sepsiszentgyörgyi tornyok is. A templomhajó domború gerince és bordái a mellkasbelső, a tüdő és szív, a „lélek”-zés helyét jelentik meg, ahol megindul a lélek az áldozathozatal előtt.”*³

A szóban forgó tervben az egyéni, eredeti gondolat kifejtés különösen a következőkben nyilvánul meg: az alaprajzban, a tömeg- és homlokzat kialakításban, a belső terek méretezésében és egymáshoz való viszonyában, az anyaghasználatban, a földbe süllyesztett, felülről megvilágított központi tér arányaiban és formájában. Egyéni, eredeti továbbá: a torony tömege és kontúrjai, csúcsdíszítése, a két fiatorony elhelyezése, alakja, méretezése, csúcsdíszítése, anyaghasználat (fedése).

T/2. E jegyek közé tartozik-e a felperesek által állított jellemzők (a torony és a mögötte lévő centrális tér arányai, illetve a fiatornyok)?

Az Sztj. 1. § (6) bekezdése szerint valamely ötlet, elv, elgondolás, eljárás, működési módszer vagy matematikai művelet nem lehet tárgya a szerzői jogi védelemnek. Így egyes építészeti megoldások gyakori alkalmazása nem teszi azokat mások számára engedélykötelessé.

Az ötleten, elgondoláson túl a még védelem alatt álló szerzői művek, vagy művek stílusa is szabadon használható ihletként. Ha megállapítható az alkotáshoz ösztönzést adó műtől való kellő távolság, azaz nem történik szolgai másolás és nem is az eredeti mű átdolgozása valósul meg, akkor az eredeti szerző hozzájárulása nem szükséges. Más műtípusban történő használat

² SZJSZT-38/2001 – Épület átalakítása során felmerülő egyes szerzői jogi kérdések.

³ A Felső-krisztinavárosi templom terve. *Országépítő*. 2005. 1. szám. 8.

esetén ez a kellő távolság általánosságban megállapítható,⁴ de azonos műtípusoknál sem ritka. Mivel szerzői jogi értelemben nem történik felhasználás, ezért a szerző engedélyének hiánya nem vezethet jogsértéshez.

Kétségtelen, hogy az építész iskolateremtő, nagy hatású építész volt. Építészeti elvei és megoldásai – stílusjegyei – több bel- és külföldi építész munkáiban tetten érhetők. Mindazonáltal az építész „stílusa” nagyban építkezik előző korok építészeti megoldásaiból és figyelemmel van, az organikus építészetre általában jellemzően, a környezettel való harmóniára. Így a centrális tér az építészeket már évszázadok óta foglalkoztatja, a XVI. században például a centrális templom számított a legtökéletesebb formának. A fiatorony használata sem sajátítható ki egy építész által, hiszen a fiatorony a gótikus építészet egyik jellemző motívuma, és a díszítés mellett statikai funkciója is volt, a külső homlokzati támpillérek leterhelését szolgálta. A fiatorony használata többek között Lechner Ödönnél és Kós Károlynál is megfigyelhető. Éppen ezért építészeti megoldások, elemek vagy arányok állandósult használata ugyan lehet stílus-teremtő, de alkalmazásuk nem köthető a legtöbbet használó építész engedélyéhez. A stílus szerzői jogilag nem védett (nem védhető), így szabadon követhető.⁵

T/3. Az építész által készített tervben foglalt egyéni, eredeti jellegű, szerzői jogi védelem alá eső jegyek megjelennek-e az V. rendű alperes által készített, végleges (módosított) építési, engedélyezési, illetve végleges (módosított) kiviteli tervekben?

Az eljáró tanács T/1-T/2. kérdésre adott válasza alapján stílusjegyek önmagukban nem állhatnak szerzői jogi védelem alatt. Az eredeti tervek egyéni, eredeti jelleget mutató, konkrét lényeges részeit kell vizsgálni, illetve azt, hogy ezek valamelyike megjelenik-e az alperes tervező végleges (módosított) tervében vagy terveiben.

Egyrészt az építész terv, e és másrészt a végleges (módosított) építési, engedélyezési és kiviteli tervek összevetéséből megállapítható, hogy az utóbb említett tervek az egyéni-eredeti kifejezés szempontjából lényeges elemekben azonosságot mutatnak az építésztervével. Így különösen az alaprajzban, a tömeg- és homlokzat kialakításban, a belső terek méretezésében és egymáshoz való viszonyában, a földbe süllyesztett, felülről megvilágított központi tér arányaiban és formájában. (A bemutatótér fedésének anyaga viszont eltérő.) Lényegében azonos a torony kontúrja, tömege, de eltérő illetve hiányzik a csúcsdíszítés.

Az alperesi tervek, illetve épület eltér még annyiban, hogy nincsenek fiatornyok; az alaprajz illetve épület a földszinten kiegészült egy a szociális helyiségeket tartalmazó épületrésszel. Az alperes terve egyértelműen az építész tervének átdolgozása, mégpedig, az Eljáró Tanács építész tagjának véleménye szerint, egy hibás, elrontott átdolgozás.

T/4. Az építész által készített tervben foglalt egyéni, eredeti jellegű, szerzői jogi védelem alá eső jegyek megjelennek-e az elkészült művön, annak jelenlegi állapotában?

Az épületen jelenlegi állapotában az építész 1996. márciusi terve, mint kétdimenziós mű egyes, az egyéni, eredeti jelleg szempontjából lényeges elemei (tehát nem pusztán a „stílus”) jól láthatók a háromdimenziós megvalósultságukban. Így különösen a főépület tömege és alakja (külső megjelenése), homlokzatának kialakítása.

⁴ GYERTYÁNFY Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Budapest, Wolters-Kluwer, 2014. 29. §-hez.

⁵ GYERTYÁNFY Péter (szerk.): *Nagykommentár a szerzői jogi törvényhez*. Budapest, Wolters-Kluwer, 2014. 34. §-hoz.

Ad F/1.1.

Lásd T/3. kérdésre adott választ.

Ad F/1.2.

Lásd T/3. kérdésre adott választ.

Az F/2-F/7. kérdésekre és az F/8. kérdés második mondatára a Törvényszék megtiltotta a válaszadást.

Ad F/8.

Lásd az eljáró tanács T/1-T/3. kérdésre adott válaszait.

Ad F/9-F/10.

Lásd T/3. kérdésre adott választ.

F/11-F/12. és az F/15. kérdésekre a Törvényszék megtiltotta a válaszadást.

Ad F/13.

Lásd T/3. kérdésre adott választ.

Ad F/14.

Lásd T/3. kérdésre adott választ.

Az I. és II. r. alperesi kérdésekre adott válaszok

Ad A/1.

Lásd a T/1. kérdésre adott választ.

Ad A/2.

Lásd a T/2. kérdésre adott választ.

A/3. Egy átlagos szemlélő szempontjából, aki nem ismeri a megvalósult építészeti alkotás megépítésének körülményeit, és a jelenlegi jogvitát - vagyis nem azzal a prekoncepcióval keresi fel a helyszínt, hogy ez „az építész egy elrontott műve” - van-e olyan jellegzetessége a megvalósult épületnek, amelyből arra lehetne következtetni, hogy a műnek egyáltalán valami köze van az építészhez?

Önmagában az a tény, hogy esetleg egy átlagos szemlélő egy adott alkotást kinek tulajdonít, szerzői jogi relevanciával nem bír. Építész szakértői szemmel a megtekintett fényképek első benyomás alapján nem keltik azt a képzetet, hogy a megvalósult épület az építész műve lenne.

Ad A/4.

Lásd T/4. kérdésre adott választ.

A IV. és V. r. alperesi észrevételekre (kérdésekre) adott válaszok

A/5-A/11. Ezek a kérdések jogkérdéseket érintenek, amelyre a Törvényszék a Szakértő Testület részére a válaszadást megtiltotta.

Budapest, 2016. október 27.

dr. Gyertyánfy Péter
a tanács elnöke

dr. Legeza Dénes
a tanács előadó tagja

Szalay Tihamér
a tanács szavazó tagja